



عکس: علی محمدی / ایران

توزیع رانت ۶۶ میلیارد دلاری ارز ترجیحی ۴۲۰۰ تومانی طی سال‌های ۹۷ تا ۱۴۰۰ معادل اجرای چه پروژه‌هایی بود؟

به نام حمایت، به کام رانت جویان

گزارش

که کمتر عموم جامعه نسبت به آن حساسیت نشان دادند و ابعاد این توزیع رانت عظیم برای مردم ملموس نبود. بدون اغراق بزرگ‌ترین تخریفات ارزی و عظیم‌ترین توزیع رانت ارزی را دولت روحانی در سال ۹۷ بنا گذاشت. تخصیص ارز ترجیحی ۴۲۰۰ تومانی سیاستی بود که منجر به هدر رفت بالغ بر ۶۶ میلیارد دلار از منابع ارزی کشور شد. این سیاست دولت روحانی با احتساب اختلاف قیمت ارز تخصیص داده شده و قیمت بازار در سال‌های ۹۷ تا ۱۴۰۰ منجر به توزیع رانتی معادل ۷۲۰ هزار میلیارد تومان شد. این ارقام شاید برای عموم مردم ملموس نباشد و برای مقایسه این اعداد و ارقام، در ادامه تأمین مالی برخی اقدامات و پروژه‌ها در کنار این توزیع رانت مقایسه می‌شود تا درک بهتری از بزرگ‌ترین توزیع رانت ارزی اقتصاد ایران در دولت روحانی به‌دست آید.

به عنوان نمونه پالایشگاه میعانات گازی ستاره

خلیج فارس بزرگ‌ترین و نخستین پالایشگاه میعانات گازی کشور است که روی اقتصاد کشور تأثیر قابل توجهی گذاشت و افزون بر خودکفایی در تولید فرآورده‌های نفتی، ایران را برای نخستین بار از وارد کننده به صادر کننده فرآورده‌های نفتی بدل کرد. طبق برآوردها برای ساخت و تکمیل پروژه پالایشگاه میعانات گازی ستاره خلیج فارس بالغ بر ۳/۸ میلیارد یورو سرمایه‌گذاری صورت گرفته است و مقایسه این رقم با ۶۶ میلیارد دلار رانت ارزی ۴۲۰۰ تومانی به شکلی است که گویی با این رقم این امکان وجود داشت که نزدیک به ۱۵ پالایشگاه مشابه ستاره خلیج فارس ساخته شود.

به عنوان مصداقی دیگر، در دولت سیزدهم در راستای تداوم رشد اقتصادی، ۴۸ پروژه بزرگ صنعتی کشور با اعتباری معادل ۱۷ میلیارد دلار در ۱۳ استان و ۲۷ شهرستان کشور اجرایی شد. عملیات اجرایی ۴۸ پروژه بزرگ صنعتی کشور با

اعتباری معادل ۱۷ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری به عنوان بزرگ‌ترین سرمایه‌گذاری صنعتی تاریخ ایران با حضور رئیس جمهور در اواخر سال ۱۴۰۰ در حالی آغاز شد که مقایسه رقم سرمایه‌گذاری این طرح‌ها با رانت توزیع شده توسط دولت روحانی در قالب ارز ترجیحی ۴۲۰۰ تومانی نکات جالبی را در پی دارد. من باب ایجاد اشتغال با بهره‌برداری از ۴۲ پروژه حوزه صنعت و معدن ۱۸ هزار و ۳۵۰ نفر اشتغال مستقیم به وجود خواهد آمد، همچنین بیش از ۴۳ هزار نفر اشتغال غیر مستقیم ایجاد خواهد شد و در مجموع اشتغال بیش از ۶۰ هزار نفری به وجود می‌آید. به تناسب در این مورد خاص اگر ۶۶ میلیارد دلار رانت ارزی در توسعه زنجیره ارزش صنایع مختلف سرمایه‌گذاری شده بود بیش از ۲۳۰ هزار شغل جدید در نقاط مختلف کشور ایجاد شده بود در حالی که این رانت توسط عده‌ای واردکننده و افراد ذی‌نفع نزدیک به

۶۶ میلیارد دلار ارز تخصیص یافته در قالب ارز ترجیحی ۴۲۰۰ تومانی در دولت روحانی معادل ساخت ۱۵ پالایشگاه مشابه ستاره خلیج فارس، ۱۵ برابر هزینه توسعه فاز ۱۱ پارس جنوبی، معادل توسعه ۴۰۰ کیلومتر قطار سریع‌السیر مشابه کشور ژاپن و ۲ برابر مبلغ سرمایه‌گذاری بزرگ‌ترین فرودگاه جهان بوده است

دولت روحانی تصاحب شد. ۱۱ میلیارد دلار صادرات سالانه، تولید ۵۴ میلیون تن محصول معدنی، فلزی و پتروپالایشی، معادل ۲۰ میلیارد دلار درآمد سالانه پس از بهره‌برداری و ایجاد ۲۱ هزار شغل مستقیم و ۶۴ هزار شغل غیرمستقیم از جمله مزیت‌ها و ظرفیت‌های این پروژه‌های عظیم پس از بهره‌برداری است که اگر به تناسب رقم ۶۶ میلیارد دلار رانت ارزی دولت روحانی در تأمین منابع مالی و سرمایه‌گذاری پروژه‌های پیشران تخصیص داده شده بود صادرات ۲۰ میلیارد دلار سالانه و ۶۰ میلیارد دلار درآمد سالانه را انتظار داشتیم.

سال‌های بعد از برجام توتال وارد فاز ۱۱ پارس جنوبی شد و ارزش سرمایه‌گذاری یکباره بیش از چهار میلیارد دلار اعلام شد اما عملاً یک دلار هم وارد نشد و آن مجوز باطل شد. بیش از ۶۰ میلیارد دلار رانت ارزی توزیع در سیاست ارز ترجیحی ۴۲۰۰ تومانی ۱۵ برابر توسعه فاز ۱۱ پارس جنوبی بوده است. همچنین با ۶۰ میلیارد دلار این امکان وجود داشت که معادل ۴۰۰ کیلومتر قطار سریع‌السیر مشابه کشور ژاپن ساخته شود.

رانتی معادل ۲ برابر هزینه ساخت بزرگ‌ترین فرودگاه جهان

پس از اشاره به چند پروژه عمرانی داخلی برای ملموس‌تر شدن این رانت ارزی به یکی از پروژه‌های خارجی که امکان ساخت آن با ۶۶ میلیارد دلار رانت توزیع شده توسط دولت روحانی اشاره می‌شود. به گفته برنامه‌ریز شهری و توسعه‌دهنده دبی، فرودگاه بین‌المللی آل مکتوم پس از اتمام کار، بزرگ‌ترین فرودگاه جهان خواهد بود. این فرودگاه با تسهیلات ۳۳ میلیارد دلاری، در سال ۲۰۱۰ برای عملیات بازرگری و در سال ۲۰۱۳ میلادی برای پروازهای مسافری افتتاح شد. تا سال ۲۰۵۰، امارات امیدوار است از نظر حجم مسافر از تمام فرودگاه‌های دیگر جهان با ظرفیت ۲۵۵ میلیون نفر در سال پیشی بگیرد. با توجه به سرمایه‌گذاری ۳۳ میلیارد دلاری برای این فرودگاه، رانت توزیع شده توسط دولت روحانی معادل ۲ برابر مبلغ سرمایه‌گذاری برای بزرگ‌ترین فرودگاه جهان است. باید این موضوع را در نظر گرفت که مبلغ رانت توزیع شده در قالب ارز ترجیحی ۴۲۰۰ تومانی در دولت روحانی در صورت تخصیص آن به توسعه زیرساخت‌ها و سرمایه‌گذاری در بخش مولد، منجر به افزایش قابل توجه رشد اقتصادی، اشتغال پایدار و توسعه کشور می‌شد در حالی که ناکارآمدی دولت روحانی، ایران را از این فرصت محروم گذاشت و دولت روحانی میانگین رشد اقتصادی صفر درصد را در دهه ۹۰ بر جای گذاشت.

در روزهای گذشته راجع به ماجرای فساد یک شرکت تولیدکننده واردکننده چای که از سال ۹۸ تا ۱۴۰۱ در مجموع برای واردات چای و دستگاه‌های تولید آن ۳ میلیارد و ۳۷۰ میلیون دلار دریافت کرده است در محافل مختلف بحث می‌شود. این شرکت بخشی از این رقم را صرف واردات چای بی‌کیفیت کرد و در این باره بیش‌اظهاری کرده است؛ با یک میلیارد و ۴۰۰ میلیون دلار هم اساساً کالایی وارد کشور نکرده و دلار تخصیص داده شده به مبالغ بالاتر در بازار آزاد به فروش رسیده است. به بهانه کشف این تخلف توسط دولت سیزدهم و برخورد با متخلفین آن در این گزارش به یکی از بزرگ‌ترین توزیع‌رانت‌های ارزی کشور خواهیم پرداخت

عملیات روانی سفته‌بازان در فضای مجازی برای افزایش قیمت دلار با کلیدواژه «فتر موهومی نرخ ارز»

ابرتوهم پیش‌بینی‌کنندگان جهش ارزی

بازار ارز

و جریان‌های فعال در بازارهای سودگرانه به دلیل ثبات نرخ ارز در سال جاری منجر شده تا برخی کانال‌های مشاورسرمایه‌گذاری و چهره‌های فعال در بازارهای مالی با جریان‌سازی هماهنگ سعی کنند انتظار افزایش قیمت آتی نرخ دلار را ایجاد و ضررهای گذشته خود را جبران کنند. با توجه به اینکه به ایام سال نوی میلادی نزدیک شده و در این ایام تقاضای ارز به‌طور طبیعی و تاریخی افزایش می‌یابد، این جریان‌های تلاش می‌کنند تا با تهییج انتظارات، اضافه تقاضا در بازار غیررسمی ایجاد کرده و با برهم زدن بازارهای همسو با دلار، از محل تقاضای سفته‌بازانه عایدی کسب کنند.

عدم آگاهی نسبت به متغیرهای پولی

یکی از حربه‌های این جریان‌ها، تئوریزه کردن فشرده‌تری فتر نرخ ارز است. این افراد که با حربه «فتر نرخ» یک تحلیل خیالی و موهومی ارائه می‌کنند، سعی دارند تا این ذهنیت را میان فعالان اقتصادی ایجاد کنند که نرخ ارز در حال حاضر کم‌تر از ارزش ذاتی است و می‌توان با سرمایه‌گذاری در این بازار، در زمان بازشدن فتر نرخ ارز سودهای هنگفتی کسب کرد در حالی که اساساً پرمبنای متغیرها و مؤلفه‌های بنیادی اقتصاد نرخ ارز به‌طور طبیعی در کردوری مشخص قرار گرفته است. به بیان دیگر ثبات

قیمتی دلار نتیجه بهبود متغیرهای اقتصاد کلان همچون کاهش نرخ رشد نقدینگی و روند نزولی تورم و سایر مؤلفه‌های اثرگذار بر نرخ ارز است. مؤلفه‌های داخلی بازار ارز همچون افزایش درآمد‌های ارزی دولت، افزایش صادرات کالاها و محصولات تولید داخل، دسترسی ایران به منابع ارزی مسدود شده در کره جنوبی، عراق و لوکزامبورگ، توافقات بانکی و بانک مرکزی، منطقه، اتصال به شبکه بانکی و کشورهای منطقه، اتصال به شبکه جایگزین سوئیفت و روند مثبت شاخص‌های کلان اقتصادی گواه تداوم تثبیت قیمت ارز است. این گروه افراد حتی علم تحلیل داده‌های پولی و بانکی منتشر را ندارند و در موارد متعدد مشاهده شد که این جریان‌ها با انتشار جدول منتشر یافته از سوی بانک مرکزی، بدون تحلیل جزئی‌آمار و ارقام ترانزنامه شبکه بانکی و بانک مرکزی، این گزاره را ادعا می‌کنند که فتر نرخ ارز فشرده شده است. در واقعیت این گزاره ادعا شده تنها توهم فرد منتشرکننده ادعا بوده و صحت سنجی موضوع با داده‌ها و گزارشات آماری همخوانی ندارد.

بهبتر است گروهی که تلاش می‌کنند با پیمای تحلیل‌های موهومی درباره روند نرخ ارز، انتظارات تورمی در سطح جامعه را تهییج کنند، ابتدا فهم و تحلیل روابط متغیرهای پولی و بانکی و اصول ابتدایی مالیه بین‌الملل را مطالعه کنند تا همچون گذشته پیش‌بینی‌هایشان غلط از آب در

نیاید. عموم مردم هنوز فراموش نکرده‌اند که این گروه افراد در اواخر سال گذشته دلار ۷۰ هزار تومانی را پیش‌بینی می‌کردند و یک مؤسسه تحقیقاتی نیز، نرخ دلار ۹۵ هزار تومانی را در گزارش خود مدعی شده بود.

عملیات روانی معاندان علیه تحولات مثبت اقتصاد ایران

این موج‌سازی‌ها همزمان با بهبود متغیرهای بنیادی اقتصاد دور از ذهن نیست زیرا اقتصاد ایران در طی دهه ۹۰ به طور میانگین رشد اقتصادی نزدیک به صفر درصد را تجربه کرد و موجب شد تا فرصت‌های توسعه اقتصاد از دست برود؛ با عبور از این دهه و تغییر ریل سیاست‌گذاری اقتصادی، تسهیل مسیر رشد اقتصادی و رونق تولید در بخش‌های مختلف فعالیت‌های اقتصادی در کشور در دستور کار قرار گرفت و نتایج این تغییر مسیر در تداوم رشد اقتصادی بخش‌های مختلف قابل مشاهده است.

در چنین شرایطی معاندان اقتصاد ایران و افراد و گروه‌هایی که تحمل بهبود شرایط اقتصاد ایران را ندارند بی‌تفاوت نخواهند بود و دست به روایت‌سازی، آمارسازی، خبرسازی‌های کذب و ارائه تحلیل‌های سوگیرانه و مغالطه‌آمیزی کنند تا اذهان جامعه را نسبت به وضعیت حقیقی اقتصاد غبارآلود کنند که فعالان اقتصادی و عموم

مردم نتوانند در وضعیتی شفاف نسبت آینده تصمیم‌گیری کنند. روایت‌سازی این گروه از افراد برای افزایش نااطمینانی در ذهن فعالان اقتصادی، چالش‌هایی را در تصمیم‌گیری برای بنگاه‌ها در سطح خرد برای تدوین و اجرای طرح‌های توسعه و پروژه‌های عمرانی ایجاد می‌کند و منجر به توقف رشد اقتصادی می‌شود. معاندان اقتصاد ایران، تلاش می‌کنند با آمارسازی انتظارات تورمی را در سطح جامعه تهییج کنند. به عنوان نمونه‌ای از روایت‌سازی‌های خلاف واقع می‌توان به خبرسازی برخی رسانه‌های داخلی در موضوعاتی همچون «عبور نقدینگی از ۷ هزار همت» در اواخر تابستان اشاره کرد؛ در آن مقطع زمانی حجم نقدینگی موجود با ۷ هزار همت فاصله چشمگیری داشت و بانک مرکزی موفق شده بود نرخ رشد نقدینگی را به کانال ۲۶ درصد کاهش دهد که موهبی علیه این توفیق سیاستگذار پولی با این خبرسازی ایجاد شد. همچنین در شرایطی که بخش قابل توجهی از منابع



جریان مخالف دولت سیزدهم و سفته‌بازان بازارهای مالی و دارایی به قصد تهییج انتظارات تورمی با موج‌سازی روی جهش قیمت ارز سعی دارند تا مانع تداوم کاهش انتظارات تورمی در جامعه شوند

ارزی بلوکه شده کشور آزاد شده است مرتباً از سوی رسانه‌های معاند خارجی خبرسازی‌هایی در رابطه با «مسدودسازی مجدد منابع ارزی ایران» منتشر می‌شود. این نمونه‌ها تنها بخشی از عملیات روانی دشمنان اقتصاد در ماه‌های گذشته است که قصد ایجاد اختلال در روند بهبود وضعیت اقتصاد ایران دارند. بخش قابل توجهی از تمرکز عملیات روانی دشمنان در بازار ارز است که با ایجاد التهاب در این بازار، انتظارات تورمی در جامعه تهییج شود و آرامش موجود در سایر بازارهای مالی و دارایی نیز از بین برود. بنابراین اطلاع عموم مردم از وضعیت حقیقی اقتصاد ایران، توجه فعالان اقتصادی به آمارهای مراجع رسمی کشور و اعتماد عمومی به نهادهای سیاستگذار اقتصادی امری حیاتی در تداوم روند رشد اقتصادی، مهار تورم و شکست پروژه روایت‌سازی‌ها و عملیات روانی معاندان داخلی و خارجی اقتصاد ایران است.